

FOVŠIJA* - ZAPRAVLJIVI VIR ENERGIJE

Matjaž VALENČIČ, energetski svetovalec

**Fovšija - Četudi ne gre za lepo slovensko besedo, pač pa slengovski izraz, jo tako radi uporabljamo v vsakdanjem življenju, ko kdo (takih je žal mnogo) težko prenaša tuj uspeh. Vse bi naredil, da bi se njegova sreča spremenila v nesrečo, uspeh v neuspeh, veselje v žalost. Gre tudi za željo, da bi imeli to kar ima nekdo drug; denar, slavo, pamet, lepoto, položaj, ... in še kaj.*

(Vlasta Nussdorfer, IUS kolumna, 29. maj 2007.)

Uvodna zgodbica je tipična, a resnična: dva graditelja sončnih elektrarn komentirata odziv svojih sosedov na njuni novogradnji. Nemec pravi: ko je sosed videl mojo sončno elektrarno, je na svoji strehi takoj zgradil še večjo sončno elektrarno. Slovenec pa pravi: ko je sosed videl mojo sončno elektrarno, je na svoji parceli južno od moje sončne elektrarne takoj posadil velike topole.

Tovrstnih zgodbic je veliko. Poznam lastnika mlina, ki že pet let čaka na dovoljenje za izgradnjo male hidroelektrarne. Pa vsi bi mu tako radi pomagali, ampak ravnokar ... Voda pa kar teče. Vendar se je potencialni investitor znašel, zbral je vsa polena, ki so mu jih zmetali pod noge, in zakuril v kotlu na lesno biomaso. Vsaj zebe ga ne.

Prejšnji mesec sem v reviji ŽIT 9/2010 prebral članek »Čudovit vir energije ali metanje denarja skozi okno« avtorja Rafaela Mihaliča. Preberite, svetujem. Članek je odličen, vendar enostranski. Uvodoma avtor navaja, da namen prispevka ni nasprotovanje gradnji vetrnih elektrarn, vendar je avtor naredil prav to. Iz teksta bom iztrgal nekaj citatov in jih komentiral.

Vendar so se v Divači gradnje vetrnih elektrarn lotili resno in vztrajno. Že pred približno šestimi leti sem videl maketo stolpa za vetrno elektrarno, ki naj bi ga naredil Litostroj (palična konstrukcija). Malo sem bil v dvomih, kako resni so, saj smo takrat že govorili o težavah na Volovji rebri.

Občina Divača je leta 2005 sprejela Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih, kjer v točki 22b določa Park vetrnih elektrarn Dolenja vas, ki

obsega 22 vetrnih elektrarn (od EE-V-1 do EE-V-22), transformatorsko postajo EE in vplivno območje vetrne elektrarne. Območje je razdeljeno na etape, ki ne presegajo skupne moči 10 MW. Prva faza dopušča postavitev 22 vetrnih elektrarn in skupne razdelilne trafo postaje do 35 kV, od koder vodi kabelska navezava do RTP Divača, in s tem vključitev na državni elektroenergetski sistem. Dovoljena sta postavitev in vzdrževanje objektov, postavitev potrebne infrastrukture in postavitev opozorilnih tabel in ograj, kjer je to potrebno. Dostop lastnikom in obdelovanje parcel na območju elektrarne bo nemoteno.

Pred dvema letoma sem bral napoved, da bodo na Griškem polju v občini Divača začeli graditi energetski park s 35 vetrnicami. Tako je pisalo decembra 2008: V družbi Alpe Adria Energija iz Maribora so v sodelovanju z nemškimi in avstrijskimi partnerji pred dnevi dobili gradbeno dovoljenje za postavitev enega vetrnega stebra. Ta bo visok do 100 m, razpon krakov bo 35 m, nakup in postavitev pa bo stala okoli 2,5 mio EUR. Moč naprave bo 1,5 MW, kar pomeni, da bi z električno energijo lahko oskrbela 700 gospodinjstev. Prvo napravo bodo priključili v bližnje srednjenapetostno omrežje, celoten bodoči park, ki se bo raztezal na 100 hektarih, pa na RTP Divača. Odločitev za Griško polje pa je padla zato, ker nad 200 dni v letu piha veter z močjo od pet do sedem m/s, kar ekonomsko upraviči naložbo. Griško polje ne leži na grebenu ali v naravovarstvenem območju, najbližja vetrnica bo stala le kak kilometer od Dolenje vasi, kar je v skladu s svetovnimi trendi. Zemljišče, na katerem bo v prihodnje stal energetski park, je v lasti Agrarne skupnosti Dolenja vas. Ta je pred leti dobila vrnjenih 380 ha kmetijskih zemljišč in polovico - kot sami pravijo slabe zemlje - namenila za vetrni park. Z investorjem so se dogovorili za najem in letno rento.

Slika 1
Gradnja vetrnice je v celoti delo tujih rok. Enerkon dobavlja in montira vetrno elektrarno. Še viličarist govori le nemško. Na tabli gradbišča sta med izvajalci napisana le še samostojni podjetnik Filipič iz Sežane in Elektro Primorska. Mar slovenska gradbena industrija ni sposobna narediti bolje, ceneje in hitreje?

Trditve Rafaela Mihaliča	Komentar Matjaža Valenčiča
Svetovna rast vetrnih elektrarn je 20 do 40 %, v 2008 je njihova inštalirana moč presegla 100.000 MW, pri tem prednjači Evropa, medtem ko Slovenija ostaja bela lisa na zemljevidu vetrnih elektrarn.	To je nedvomen dokaz, da smo Slovenci pametnejši kot ostali svet.
Investicija v vetrne elektrarne ni dobičkonosna niti ob subvencionirani ceni električne energije.	To je vprašanje za investitorja, ne argument za javnost.
Vetrna elektrarna je dober posel za proizvajalce vetrnic.	S to trditvijo se povsem strinjam in obžalujem, da je tovrstna industrija v Sloveniji uničena (tudi s pomočjo okoljevarstvenikov).
Vetrne turbine potrebujejo veliko prostora.	To je res, potrebuje veliko prostora, vendar ga ne uničuje. Pod vetrno elektrarno sta turizem ali kmetovanje neovirana.
Vetrne elektrarne ne zmanjšujejo onesnaževanja.	Demagogija.
Vetrne elektrarne proizvajajo zelo majhen delež električne energije, npr. v Nemčiji le 7 % ...	Tudi ta argument je demagogija.
Vetrne elektrarne niso tihe, hrup, ki ga povzročajo, je možno primerjati s hrupom motornega kolesa, zato je moteč.	Tudi to je demagogija, motorna kolesa še vedno dovolijo prodajati.
Vetrne turbine so tudi neke vrste vizualni onesnaževalci.	O okusih ne morem razpravljati. Za nekatere so moteči minareti, smučarske skakalnice, stadioni, zvoniki in telegrafski drogovi.
Leteča populacija živali je ogrožena.	Nedokazana trditev. Znani slovenski svobodni raziskovalec, pisec, scenarist, publicist in naravovarstvenik Anton Komat je zapisal, da so mačke serijski morilci milijonov ptic (v Sloveniji umorijo vsaj 6.900.000 ptic na leto), ta zapis so ljubitelji ptic spregledali. AMZS je spomladi objavil, da v Sloveniji opažajo letno preko milijon povoženih živali, pa še nisem zasledil poziva k bojkotu vožnje z avtomobili.
Vetrne elektrarne pomenijo morebitno nevarnost za vodovarstvena zajetja pitne vode.	Zavajajoči podatki. Velja le za nekatere tovrstne naprave. Sodobne direktne vetrne elektrarne, ki so brez menjalnika, so povsem brez olja, le tehnologija je nekoliko dražja. Mimogrede, ob gradnji Športnega parka Stožice na vodovarstvenem zajetju pitne vode so vsi delovni stroji potencialni in dejanski onesnaževalci!
Vetrne elektrarne motijo tok svetlobe (svetlobno oz. senčno migotanje), kar nekaterim prebivalcem povzroča dezorientacijo, glavobole in migreno.	Kako naj resno komentiram take pripombe?

Prejšnji teden sem se peljal mimo gradbišča prve slovenske vetrne elektrarne, blizu Senožeč. Gradbišče je blizu avtoceste, blizu daljnovodov, krajina je že degradirana, vetrnice lahko vse skupaj samo popestrijo. Vznesen sem se ustavil in si ogledal gradbišče, delavec mi je v nemščini povedal, da lahko gledam samo izza ograje, da imajo rok izdelave stolpa 4 tedne, da bo moč 3 MW, da bodo opremo in vetrnice vgradili kasneje ... Temelj je bil zabetoniran, pripravljali so se za montažo prvega para segmentov obroča. Vzel sem telefon iz žepa in fotografiral.

Pred in po tem sem nekaj dni srečeval tovornjake, ki so vozili betonske segmente za stolp (premer stolpa spodaj je približno 7 m, AB obroč iz dveh polovic je visok okoli 3 m, že pobarvan, tehta okoli 30 t). Proizvodnja obročev je na severu Nemčije, v kraju Emden na obali Severnega morja (WEC Turmbau Emden GmbH), po notranjih vodnih poteh Nemčije in po Donavi jih peljejo v avstrijski Krems, od tam s tovornjaki na

gradbišče. Že samo prevoz stane nekaj 100.000 EUR.

Tole sem našel na wikipediji: Vetrna elektrarna Dolenja vas bo prva velika vetrna elektrarna v Sloveniji. Gradijo jo na Griškem polju pri Dolenji

Slika 2
Dobavljeni so že pobarvani segmenti stolpa, spodnji so zeleni, srednji sivi

Slika 3
Vetrna elektrarna Dolenja vas pri Senožečah, temelji; v ozadju Nanos, 14. september 2010

vasi, blizu Senožeč. Gradnja se je začela avgusta 2010, končana pa naj bi bila novembra 2010. Elektrarno bo zaenkrat sestavljala ena vetrnica nemškega proizvajalca Enercon nazivne moči 2 MW. Rotor premera 71 m bo stal na 97 m visokem stolpu. Temelj vetrnice ima premer 15 m, visok pa je 2,8 m. V temelj je vgrajeno 500 m³ betona in 50 t železa. Investitor je podjetje AAE d.o.o. iz Maribora. Zaenkrat ima gradbeno dovoljenje za eno, poskusno vetrnico. Okoljevarstveno soglasje zanjo je pridobil že oktobra 2005. Investitor

načrtuje tukaj izgradnjo velikega vetrnega polja, saj je že pridobil energetska dovoljenje za vetrno elektrarno nazivne moči 80 MW.

Na spletni strani MOP: http://www.mg.gov.si/fileadmin/mg.gov.si/pageuploads/Energetika/Obrazci/Register_ED_2010.htm je v registru energetskih dovoljenj pod številko 24 vpisan tudi AAE, d.o.o. številka 311-96/2004 15. 6. 2005, zaključen, ED 1,5 MW, objekt Vetrna elektrarna Dolenja vas, 1,5 MW.

Ko sem že mislil, da bomo končno dobili prvo vetrno elektrarno, sem se zdrznil. V soboto, 30. 10. 2010 sem slišal po radiu, da je gradnja ustavljena. Po anonimni prijavi je v drugi polovici oktobra 2010 Ministrstvo za okolje in prostor gradbeno dovoljenje razveljavilo. Investitor naj ne bi imel soglasja vseh lastnikov zemljišča, na katerem gradi. Zemljišče je bilo do druge svetovne vojne v lasti agrarne skupnosti, zdaj pa je v solastništvu 58 lastnikov. Po radiu sem tudi slišal novogoriškega sodnika, ki je zagovarjal to ralsodbo. Poučno. Verjetno bo sedaj država, ki je gradnjo najprej dovolila in potem prepovedala, odgovarjala za svojo neresnost! S takimi sodbami se sodstvo vrača v čas preganjanja čarovnic, datum ustreza, ker je bil ta članek napisan ravno na ta dan, 30. oktobra 2010. Živelja noč čarovnic!

Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima, pravi jo. Sicer ne vem, kdo je v tem primeru tretji, vem pa, kdo izgublja. Mi vsi. ■

Fotografija:
Matjaž Valenčič, slika 1 in slika 2
Tomaž Jančar, DOPPS, slika 3
in slika 4

Slika 4
Gradnja prve vetrnice vetrne elektrarne Dolenja vas pri Senožečah ob ustavitvi gradnje zaradi razveljavljenega gradbenega dovoljenja; v ozadju zasneženi Nanos, 27. oktober 2010